

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2018

Centret för livslångt lärande (CLL) är en gemensam fristående institution för Åbo Akademi och Yrkeshögskolan Novia. CLL är Svenskfinlands största aktör inom högskolebaserad vuxenutbildning och en betydande marknadsförare av varumärkena ÅA och Novia. CLL:s verksamheter såsom utvecklingsprojekt, fortbildning och öppen högskoleutbildning skapar dagligen möjligheter till samverkan med ÅA:s och Novias ämnen samt med det omgivande samhället. Förutom yrkesverksamma och vuxenstuderande betjänar CLL även ordinarie universitets- och högskolestuderande via den verksamhet som öppna universitetet och Språkcentret erbjuder.

Centrets högsta beslutande organ är direktionen. Under verksamhetsåret har direktionen haft följande sammansättning:

Medlemmar

Christina Nygren-Landgårds, ordf.
Wilhelm Barner-Rasmussen
Eva Juslin, viceordf.
Rainer Juslin
Mikko Lagerspetz
Mona Riska
Anna-Carin Rösgren
Charlotta Sandberg
Ann-Sofi Storbjörk
Niina Tammi
Marianne West-Ståhl

Suppleanter

Petri Salo
Mikael Kurula
Thomas Böckelman
Bob Karlsson
Lena Marander-Eklund
Christina Teirfolk
Ann-Christin Finnilä
Marit West-Sjöholm
Vivi-Ann Stenback
Oliver Back
Carola Bryggman

Direktionen har sammanträtt tre gånger under året.

Under året har flera nationella reforminitiativ med stor betydelse för CLL:s verksamhet introducerats. *Visionen för högre utbildning och forskning 2030* samt statsrådets förslag till *ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen (2018)* understryker mer än tidigare vikten av att högskolorna utvecklar nya verksamhetsmodeller för kontinuerligt lärande. Insatserna behöver säkerställa tillgången på kompetent arbetskraft och möta en växande efterfrågan på vidareutbildning och kompletterande utbildning. Att kontinuerligt lärande tillskrivs en allt större betydelse öppnar nya möjligheter för CLL. Detta är också anledningen till att CLL under året inlett ett strategiarbete som involverat hela personalen. Processen som samordnas med ÅA:s motsvarande strategiprocess förväntas vara klar till hösten 2019.

Också internt inom organisationen har flera utvecklingsprojekt avancerat. I början av 2018 tog ÅA och CLL i bruk nya webbsidor. Webbsidornas förbättrade användarvänlighet gör CLL betydligt mer tillgängligt för olika studerandegrupper och kunder. Vid sidan av utvecklingen av nya webbsidor har arbetet med att implementera nya administrativa verktyg fortsatt. Under 2018 har bland annat ett verktyg för personaladministration (ESSI) och ett kundhanteringsverktyg (CRM) tagits i bruk. Vidare förbereds den administrativa personalen att börja använda ett dokumenthanteringsverktyg (DocSy). Samtliga verktyg kräver insatser för att bli en del av vardagsarbetet.

I all CLL-verksamhet har synlighet och aktiv marknadsföring betonats. I konkret handling har detta kommit till uttryck framför allt genom stor aktivitet på sociala medier. CLL har verksamt vidareutvecklat nya digitala grepp i utbildnings- och undervisningssammanhang, något som också allt oftare efterfrågas och ställs som krav av finansiärer. Bland annat har en ny lärplattform, *Itslearning*, testats för nätkurser inom fortbildning.

I april 2018 avgick CLL:s mångåriga medarbetare och vicedirektör Tina Engblom. Engblom anställdes vid dåvarande Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi 1982. Till ny vicedirektör utsågs PD Catharina Groop. Groop har senast jobbat på Justitieministeriet bland annat som konsultativ tjänsteman med frågor som rör internationellt samarbete, förvaltning, strategiarbete, korruptionskartläggningar, e-utbildning m.m. I slutet av året valdes också en ny utbildningschef för Språkcentret, nämligen FD Mia Panisse. Panisse har sedan år 2004 undervisat i franska vid Språkcentret.

Personal

Tabell 1. Antalet anställda, personarbetsår och antalet visstidsanställda vid CLL i december 2018 (2017)

Enhet	Anställda	Personarbetsår	Visstidsanställda	Orsak till visstid
Novia*	5 (6)	4,2 (5,6)	0,2 (1)	tf.vicedirektör
Vasa	28 (22)	20,97 (18,95)	13 (5)	Projekt, vikariat
Åbo	47 (42)	37,55 (37,25)	12 (12)	Projekt, vikariat
Summa	80 (70)	62,72 (61,8)	25,2 (18)	

*I Novias siffror ingår enbart den personal som anställts till CLL/Novia och vars huvudsakliga arbetsuppgifter utförs inom fortbildnings- och projektverksamhet

Bokslut

Långsiktighet och ekonomisk hållbarhet i CLL:s verksamhet förutsätter att organisationen kan generera en ekonomisk buffert vid årsskiftet.

Tabell 2. Bokslut för CLL/ÅA

Bokslut 2018	CLL/ÅA
Intäkter	4 906 794
Kostnader	4 938 157
Resultat 2018	- 31 363
Resultat 2017	- 12 357
Verksamhetskaptal inför 2019	354 005

Karaktären på organisationens projektinriktade verksamhet förutsätter en budgeteringsprincip som sträcker sig minst två–tre år framåt. Trots att projekten ofta är fleråriga erhålls vanligen hela finansieringen som en totalsumma under ett år. I enlighet med CLL:s målmedvetna ekonomiska strategi har ett tillräckligt verksamhetskaptal proaktivt ackumulerats.

2. Öppna universitetet och Öppna yrkeshögskolan

2.1 Verksamhetsformer

Öppna universitetet (ÖPU) ger möjlighet till universitetsstudier för alla intresserade utan att de behöver vara inskrivna vid ett universitet. De grundläggande kriterierna för ÖPU är öppenhet i antagningen och motsvarighet med grundundervisningen. ÖPU:s kurser ordnas i egen regi och i samarbete med andra utbildningsenheter i Svenskfinland. ÖPU har 13 aktiva samarbetsparter.

Öppna yrkeshögskolan (Öppna YH) är på motsvarande sätt öppen för alla och erbjuder möjlighet till studier på yrkeshögskolenivå oavsett tidigare utbildning. Öppna YH-kurser arrangeras inom ramen för yrkeshögskolans ordinarie utbildningar som kvotplatser (motsvarar extra studier vid ÅA). Utöver dessa kvotplatser ordnas som fristående studier större sammanhängande studiehelheter bl.a. inom sjukskötartutbildningen och ledarskap inom social- och hälsovård.

2.2 Verksamhetens omfattning

Öppna universitetsverksamheten finansieras utifrån avlagda studiepoäng av ÖPU-studerande (vuxenstuderande) och av studiepoäng avlagda av extra studerande (tabell 3).

Tabell 3. Öppna universitetets resultat, Åbo Akademi

Öppna universitetet	2015	2016	2017	2018
Studerande	2836	2450	2285	1925
Erbjudna kurser, i studiepoäng	1449	1284	1202	1113
Avlagda ÖPU-sp, ÖPU-studerande	9782	10799	9045	8906
Avlagda sp, extra studerande	1025	1133	858	1142
Antalet kurser	274	240	226	215
- i ÖPU:s egen regi	181	154	156	153
- samarbetsparter	93	86	70	62
- varav antalet nätkurser	76	82	77	82

Kursutbudet inom öppna universitetet ger examensstuderande möjlighet att på ett flexibelt sätt avlägga studiepoäng för att nå målsättningen om 55 sp/år. På detta sätt förbättras genomströmningen. Därmed utgör det öppna universitetet ett stöd för kärnfunktionen.

Tabell 4. Avlagda sp inom Öppna YH och specialiseringsutbildningar

Öppna YH, avlagda sp	2015	2016	2017	2018
studerande	481	593	666	1039
Avlagda sp	2687	4324	4173	4825
Specialiseringsutbildningar	2017	2018		
studerande	18	18		
Avlagda sp	51	462		

2.3 Rekryteringskanal

Öppna universitet vid ÅA utgör både direkt och indirekt en rekryteringskanal till examensstudier vid ÅA. ÖPU marknadsför delar av utbudet som godkända helheter inom specifika utbildningar, t.ex. rättsnotarieprogrammet, men även genom att erbjuda delar av kandidatstudierna på nätet. Studerande kan antas till ÅA via den s.k. ÖPU-leden, dvs. i en separat kvot.

Inom TRY-projektet (Alternativ väg till universitetet) utvecklar de öppna universiteten i Finland gemensamt olika alternativa vägar för antagning till examensstudier. Detta utgör ett komplement till betygsantagningen.

Tabell 5. Antagna till Åbo Akademi på basis av öppna universitetsstudier

	2015	2016	2017	2018
Antal studerande	15	9	6	2

Inom Öppna YH fungerar Öppna YH-leden på motsvarande sätt, och studier avlagda inom Öppna YH är en viktig inkörsport till olika utbildningsprogram vid yrkeshögskolan.

3. Språk och kommunikation vid CLL-ÅA

Språkcentret ger språk- och kommunikationsundervisning som ingår i de allmänna studierna i enlighet med examensförordningen och fakulteternas beslut samt annan språkundervisning som inte hör till språkämnen vid FHPT. Till Språkcentrets uppgifter hör även att besluta om tillgodoräknande, ordna språkprov och språktest samt sköta språkgranskningen av examensarbeten och övriga uppgifter som hör till verksamhetsområdet. Språkcentret verkar i ett mycket nära samarbete med fakulteterna. Språkcentret har både nationellt och internationellt samarbete, bland annat med Linguavaasa och inom ramen för det Sverigebaserade nätverket för text- och studieverkstäder. Språkcentret samarbetar också med de övriga högskolorna inom FINELC-nätverket och är via det med i det europeiska språkcenternätverket CercleS.

Språkcentrets mål är att alla studerande får sådana språkliga och kulturella kompetenser och färdigheter att de i sina studier, i samband med utbyte och i arbetslivet kan kommunicera som sakkunniga på många språk. Kursutvärderingarna ger vid handen att de studerande uppskattar undervisningen vid Språkcentret.

3.1 Utvecklingsarbete

Stiftelsen för Åbo Akademi beviljade donationsmedel för utvidgad undervisning i svenska och finska som främmande språk. Tack vare medlen kunde antalet kurser i svenska som främmande språk på olika nivåer utökas och kurserna i finska som främmande språk återupptas. Antalet preparationskurser i finska utökades också med dessa medel. I Vasa gjordes ett experiment där nybörjarsvenska och nybörjarfinska ingick i samma kurs, *Introduction to the National Languages Swedish and Finnish*, som enligt principen för transspråkande (*translanguaging*) ger grunderna i två språk.

Språkcentret har under året erbjudit en kurs i engelska inom *Social exclusion*-magisterprogrammet för Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi (FHPT). Nytt för verksamheten är att kursen erbjöds som köptjänst till FHPT. I Vasa fördes diskussioner med de övriga högskolorna om att tandemkursen i finska kunde tillgodoräknas som fritt valbara studier i språk för Åbo Akademis studerande.

Under år 2018 slutfördes projektet kring revideringen av lärandemålen liksom arbetet med att definiera bedömningskriterierna och bedömningsgrunderna för vitsorden i språk. De uppdaterade lärandemålen och nya betygskriterierna togs i bruk.

På de fakultetsspecifika kurserna i akademisk framställning för alla studerande på kandidatnivå vid Åbo Akademi utarbetades nya samarbetsformer med kandidatseminarierna vid flera utbildningar. För att säkerställa att alla studerande har lika möjligheter att avlägga kursen utarbetades en pilotversion av akademisk framställning som distanskurs, och den startade 2018.

I Åbo inledde lärarna i svenska och kommunikation hösten 2018 en jourmottagning för studerande som vill ha hjälp med språkbehandlingen på svenska i såväl kursuppgifter som examensarbeten, kallad *Textverkstaden*. Textverkstaden är tänkt som ett komplement till skrivhandledningen, och avsikten är att gradvis öka medvetenheten om den här verksamheten bland både studerande och personal.

Rektor fattade inför årsskiftet beslut om ett pilotprojekt med syfte att i stället för språkgranskning införa obligatorisk språkrespons på pro gradu-avhandlingar skrivna på svenska vid FSE. Under år 2018 har olika alternativa former för språkrespons testats.

Diversifieringen av digitala lösningar inom undervisningen har fortsatt inom alla kurser för att förbättra och effektivisera redan fungerande pedagogiska metoder och arbetsformer. För att stöda det kvalitativa lärandet har nya former för undervisning och examination, digitala förhör och e-tent tagits i bruk. Dessa flexibla pedagogiska lösningar gör det möjligt för de studerande att delta i kurser både på distans och campusöverskridande, vilket ytterligare bidrar till god genomströmning.

Språkcentret har under året aktivt deltagit i det nationella digitaliseringsprojektet *2 digi – from Analogue to Digital*. Projektet har bl.a. producerat interaktivt material kring digital litteracitet både för studerande och för lärare.

Arbetet med att utarbeta lösningar kring kompensatoriskt stöd för studerande med funktionsnedsättningar och särskilda behov har fortsatt. Utvecklingen har varit fruktbar tack vare samarbetet med lärare och studierådgivare vid ämnena och fakulteterna. Samarbetet med studiepsykologen fortsatte och fördjupades under året. Vid Språkcentret har reserverats ett utrymme för studerande med särskilda behov som behöver specialarrangemang vid examination. För studerande med behov av särskilt datorstöd har en bärbar dator beställts.

För att stöda den pedagogiska kompetensutvecklingen bland personalen har det under året ordnats lärarcaféer där lärarna reflekterat över och stärkt sin yrkeskompetens kollegialt.

Det studieadministrativa verktyget Peppi togs i bruk 1.8.2018. Det gamla systemet Sture används dock fortfarande, vilket inneburit merarbete för den administrativa personalen vid Språkcentret och fakultetskanslier i och med dubbel registrering av studieprestationer.

3.2 Undervisning

Tabell 6. Undervisningstimmar och avlagda studiepoäng vid Språkcentret

	2015–2016	2016–2017	2017–2018
Undervisningstimmar	6 198	6 291	6 781
Avlagda studiepoäng	12 360	10 037	10 833

Både antalet undervisningstimmar och avlagda studiepoäng har ökat. Ökningen beror bl.a. på donationsmedlen som Språkcentret fått av Stiftelsen för Åbo Akademi.

Under år 2018 erbjöd Språkcentret undervisning i följande språk:

- svenska (svenska för finskspråkiga, svenska som främmande språk)
- kommunikation (ämnesområdesspecifika kurser i akademisk framställning och vetenskapligt skrivande på magisternivå)
- finska (fakultetsspecifika kurser, preparationskurs, finska som främmande språk)
- engelska (fakultetsspecifika kurser, kurser i akademisk engelska för magisterstuderande, nätkurs)
- övriga språk i Åbo: franska, latin, ryska, spanska, tyska (allmän tyska, tyska för ekonomutbildningen)
- övriga språk i Vasa: franska, studerande har via kvotplatser kunnat delta i språkkurser inom högskolekonsortiet (spanska, ryska, kinesiska)
- e-tandem: finska, svenska, franska, spanska, tyska, ryska.

ÅA:s studerande har dessutom kunnat studera japanska och kinesiska vid Åbo universitets språkcenter via kvotplatser. Via JOO-samarbete har de också kunnat studera sådana främmande språk som inte erbjuds vid ÅA, t.ex. italienska.

3.3 Språkgranskning, skrivhandledning och språkprov

Enligt Åbo Akademis examensstadga ska skriftliga examensarbeten genomgå språkgranskning för att säkerställa att de uppfyller lagstiftningens och akademins språkkrav. Under år 2018 språkgranskades totalt 1 281 arbeten. Av dessa var 654 mognadsprov, 478 avhandlingar pro gradu, 110 svenska sammanfattningar av pro gradu-avhandlingar och 29 doktorsavhandlingar. Totalt 104 pro gradu-skriften fick språkrespons som ersatte språkgranskning. Studerande har erbjudits skrivstöd i form av skrivhandledning, både på svenska och på engelska, som hjälp för att bearbeta texter. Som komplement har studerande kunnat besöka Textverkstaden för hjälp med texter på svenska.

Språkprov i svenska för sökande med annat skolutbildningsspråk än svenska ordnades 18.4.2018. Totalt deltog 297 personer i Helsingfors, Vasa och Åbo. Språkprovet används också av Hanken, Svenska handelshögskolan. Under året ordnades även fakultetsspecifika språkprov i finska och ersättande prov för kurserna i svenska för finskspråkiga och engelska. Lärarna i främmande språk har testat språkkunskaperna hos studerande som ansökt om att åka på studentutbyte med CEFR-prov i sådana fall när de studerande inte avlagt språkkurser vid Språkcentret. Dessutom har ca 100 språkintyg utfärdats åt studerande som avlagt kurser vid Språkcentret.

4. Fortbildning och projektverksamhet

4.1 Fortbildning

CLL erbjuder högskolebaserad fortbildning, som i stor utsträckning bygger på den kunskap och expertis som finns inom Åbo Akademi, Yrkeshögskolan Novia, CLL och i samarbetsnätverken. Målet med fortbildningen är en förbättrad och konkurrenskraftig arbetslivs- och yrkeskompetens för våra kundgrupper. Karakteristiskt för fortbildningsverksamheten är att den är starkt konkurrensutsatt och att kursutbudet skräddarsys utifrån målgruppens behov och uppdragsgivarnas finansieringsmodeller. Flexibla arbetssätt, flexibla studieformer och en effektiv och snabb tidtabell är karakteristiskt för fortbildningsverksamheten. Längden på fortbildningskurserna har varierat från endagsseminarier till längre utbildningsprogram omfattande 25–30 sp. Kurser har ordnats i hela Svenskfinland.

Tabell 7. Fortbildningens omfattning i siffror vid CLL

	CLLÅA 2018	CLLNovia 2018	Totalt 2018	Totalt 2017
Kortkurser (< 5 dgr)	220	21	241	199
Långa kurser (< 30 sp)	20	6	26	29
Program (> 30 sp)	1	0	1	0
Summa	241	27	268	228
Deltagare	7488	247	7735	5995

4.2 Fortbildningens tyngdpunktsområden under året

Fortbildningsverksamheten har under året omfattat bland annat följande tyngdpunktsområden.

Pedagogik och lärarfortbildning

Verksamheten inom pedagogik och lärarfortbildning har bestått av kortare och längre kurser, längre utbildningsprogram, seminarier och konferenser. Målgruppen har varit personal inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen, lärare och rektorer inom den grundläggande utbildningen och andra stadiet samt övrig personal. Största delen av verksamheten har skett i samarbete med Utbildningsstyrelsen (UBS) och Undervisnings- och kulturministeriet (UKM) och därför finansierats med statliga medel. Utöver färdiga subventionerade koncept och fortbildningsprogram har det också erbjudits specialbeställda fortbildningsinsatser till skolor, kommuner och nätverk.

Tyngdpunktsområden under 2018

- Flertalet långa fortbildningsprogram (15 sp) med satsning på matematik, läs- och skrivfärdigheter och ledarskap för stadierna småbarnspedagogik – II-stadiet
- Ämnesspecifik kompetensutveckling inom grundskolans och II-stadiets läroämnen
- Kompetensutveckling för lärare för att öka intresset för naturvetenskap, teknik och matematik i skolan; för ytterligare information se Skolresurs verksamhetsberättelse 2018
- Specialpedagogik, barns och ungas välmående och trygghet
- Fortbildning inom småbarnspedagogik och förskola, bl.a. satsningar på att stödja personalen med implementeringen kring planen för småbarnspedagogik
- Digital kompetens
- Utbildnings- och fortbildningsprogram för skolledare och ledare inom småbarnspedagogik
- Utökad säljverksamhet, bl.a. genom insatser i samarbete med kommuner

Med stöd av UBS- och UKM-finansierade projekt har CLL byggt ett stabilt nätverk och etablerat nära samarbete med samtliga finlandssvenska kommuner.

Inom verksamhetsområdet har också ett flertal studiebesök arrangerats främst för gäster från de nordiska länderna. Studiebesöken har oftast försiggått tre dagar och gästerna, oftast skolledare, har samverkat med personal från Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, lärare och rektorer från skolorna i Vasa stad och Vasa övningskola samt övriga skolor i Österbotten.

Verksamhetsområdet har satsat mycket på marknadsföringen under året och byggt upp en ny webbsida, ökat inläggen på FB och Instagram samt infört ett nyhetsbrev.

Regeringen har valt att satsa på några spetsprojekt med visionen att Finland ska vara ett av världens toppländer inom utbildning, ett land där alla vill lära sig, där kompetensen ökar

kontinuerligt. Inom ramen för dessa spetsprojekt har det skapats ett eget program för grundskolan. Inom programmet betonas *ny pedagogik, lärarnas kompetens och nya lärmiljöer och digitalt lärande*. Denna satsning har också noterats inom verksamhetsområdet och resulterat i flertalet beviljade projekt som är en del av regeringens spetsprojekt.

Tabell 8. Statistik över inlämnade UKM-, UBS- och stiftelseansökningar 2018 inom verksamhetsområdet

Finansiär	Godkända	Uderkända	Under behandling	Ansökningar totalt
Utbildningsstyrelsen	14 (64 %)	8	1	22
Undervisnings- och kulturministeriet	1 (100 %)	0		1
Svenska kulturfonden	2 (100 %)			2
Svenska folkskolans vänner	2 (100 %)	2		2
Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne	3 (100 %)			3
Europeiska rymdorganisationen/NAROM	1 (100 %)			1
Harry Schaumans stiftelse	0	0	1	1
Aktiestiftelsen	1 (100 %)	1		1
Totalt	24 (73 %)	11	2	33

Social- och hälsovård

CLL:s verksamhet 2018 utgjordes av öppen yrkeshögskoleverksamhet, specialiseringsutbildning, examenskompletterande utbildning, kurser, seminarier samt externt finansierade projekt. Försäljning av utbildning och experttjänster i utvecklingsprojekt som utgått från kundens önskemål utgjorde också en viktig del av CLL:s försäljningsverksamhet. CLL har också aktivt deltagit i nationellt planeringsarbete.

Längre utbildningar som genomförts under året är kompetenshöjande fortbildning inom geriatrik och gerontologi 30 sp och kompetenshöjande fortbildning inom kirurgi 30 sp. Bland de kortare utbildningarna kan nämnas LEAN (administrativa processer och social- och hälsovård), handledarutbildning, första hjälpen-kurser och läkemedelsräkning. CLL har lämnat avsevärt fler anbud under år 2018 än under år 2017. Av lämnade anbud antogs 61 %.

Under våren 2018 startade utbildningen Sjukskötarens förskrivningsrätt, 45 sp. Utbildningen är en examenskompletterande utbildning som ger sjukskötare, hälsovårdare och barnmorskor en begränsad rätt att förskriva läkemedel. Utbildningen är tvåspråkig och anordnas i samarbete med Vasa yrkeshögskola. Utbildningen avslutas i mars 2019.

Inom öppna YH anordnas Etappvis till sjukskötare och Ledarskap inom social- hälsovård som icke-integrerade kurser. Speciellt ledarskapsutbildningen (6 x 5 sp) har väckt stort intresse och haft många deltagare.

CLL:s projektverksamhet har under året utökats bl.a. med projekten Lev och lär och EduPal.

Samhälle, näringsliv och teknik

Verksamheten har främst bestått av regionala, nationella, nordiska och internationella utvecklingsprojekt, som presenteras i kapitel 4.3. CLL:s andel av finansieringen uppgår till sammanlagt 1,35 miljoner euro. Här ingår ansökningar från CLL-ÅA/Åbo och Vasa.

Under 2018 har det ordnats kortare och längre fortbildningar inom följande områden:

- biblioteksledarskap
- digitalisering av undervisning
- hållbar utveckling och biosfärambassadörsutbildning
- integration och mångfald
- vandringsturism och skärgårdsutveckling
- vägledning och mångkulturellt kunnande
- välmående bland äldre.

Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi (SIÅA, grundat 1976) är administrativt placerat vid CLL-Åbo-enheten. Institutet initierar, koordinerar och genomför skärgårdsrelaterade projekt och utredningar. I samarbete med Skärgårdshavets biosfärområde ordnas regelbundet Forum för skärgårdsforskning om olika teman på Skärgårdscentrum Korpoström. År 2018 gjordes ett undantag då man tillsammans ordnade verksamhet (t.ex. "Fråga forskaren") i samband med Miljömässan i Pargas 8–9.6.

Tidskriften Skärgård, som är institutets och ÅA:s främsta kanal för information om skärgårdsfrågor, utkom med fyra temanummer (Vinter och is, Den nya generationen, Från fåglar till Pipping, Våra dialekter). Tidskriften Skärgård har ekonomiskt stötts av Konstsamfundet, Stiftelsen Martha och Albin Löfgrens kulturfond, Svenska litteratursällskapet, UKM/Taike och William Thuringss stiftelse.

Verksamhetsområdet har för fortbildningsverksamheten sökt och erhållit finansiering från inhemska fonder och stiftelser, bl.a. Regionförvaltningsverket och UKM. Medfinansieringsbasen för projektverksamheten har breddats med många nya samarbetsparter och medfinansiärer under år 2018, såsom Region Västerbotten, Egentliga Finlands förbund, Österbottens Förbund, Svenska kulturfonden, VASEK, Vasa stad, Högskolestiftelsen, Aktiastiftelsen, Sparbanksstiftelserna i Nagu, Korpo och Houtskär samt Stiftelsen Martha och Albin Löfgren, vilket är väsentligt för att projektverksamhet ska kunna bedrivas.

4.3 Projektverksamhet och regional utveckling

Med projektverksamheten strävar CLL efter att i samarbete med övriga enheter inom ÅA och Novia bidra till verkställandet av den tredje uppgiften och en hållbar regional utveckling.

Under 2018 har sammantaget 23 projektansökningar, riktade främst till EU-relaterade finansiärer, men även till ministerier och olika stiftelser, lämnats in. Av dessa har 11 ansökningar godkänts, 8 ansökningar har fått nekande besked och 4 ansökningar väntar ännu på besked från finansiären (tabell 9).

Tabell 9. Statistik över inlämnade utvecklingsprojektansökningar 2018

Finansiär	Godkända	Uderkända	Under behandling	Totalt ansökningar
Europeiska socialfonden (ESF)	3		3	6
Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)		1		1
Arbets- och näringsministeriet (AIKO)	2			2
Undervisning- och kulturministeriet	1	1		2
Utbildningsstyrelsen	1			1
Landbygdsprogrammet (Leader)	2		1	3
Wallenbergstiftelserna		1		1
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE)		1		1
Erasmus+ (KA1 och KA2)	1	1		2
Nordplus (Horizon- och Adult-programmen)		2		2
Interreg Baltic Sea Region (Interreg BSR)		1		1
Directorate General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (DG-ECHO)*	1			1
Totalt	11	8	4	23

Personalen har under året arbetat med att genomföra pågående projekt och med att skriva nya projektansökningar. Till arbetet har dessutom hört att skapa nätverk och nya kontakter samt att analysera utvecklingsbehov och efterfrågan utifrån en tematisk bredd. Initiativ till nya projekt och mer konkreta samarbetsprojekt har planerats både ÅA-internt och tillsammans med regionala, nordiska och europeiska samarbetsparter. Det nationella utbytet och de nationella kontakterna har resulterat i samarbete och projektansökningar riktade till nya finansiärer och EU-program.

Personalen har under hösten deltagit i seminarier i Norden och Europa i samband med partnerskaps- och projektmöten, finansierade av Erasmus+, Nordplus, Interreg BSR och BUP-nätverket.

Arbetslivskompetens och sysselsättning

AVOT - Työelämälähtöinen avoin korkeakouluopetus (1.9.2015–31.8.2018)

Projektets målsättning var att bygga upp en modell för att snabbt och effektivt erbjuda öppna universitets- och yrkeshögskolekurser som svar på akuta utbildningsbehov inom branscher i utveckling och förändring. Via projektet ville högskolorna öka samarbetet med näringslivet. Projektet bestod av tre olika tematiska pilotprojekt: bioteknik, social- och hälsovård samt ICT. Åbo Akademi ingick i ICT-pilotprojektet. Åbo universitet var projektkoordinator och övriga universitet som ingick i konsortiet var Helsingfors, Jyväskylä och Östra Finland. Övriga parter var yrkeshögskolorna Karelia, Jyväskylä och Diakonia samt Salo stad/Yrityssalo. Projektet var ESF-finansierat.

POLKU – internationella studerande som resurs (1.6.2015–31.5.2018)

Projektets målsättning var att ta fram en koordinerad, gemensam servicestig för internationella studerande i Åbo, som stöd i olika övergångskeden i syfte att integrera dem i arbetslivet, samhället och företagande i ett tidigt skede. Projektet utvecklade vägledningsservice för internationella studerande, koordinerar serviceutbudet mellan olika aktörer och erbjöd

målgruppen olika tjänster. Projektkoordinator var CLL/ÅA med bistånd av Arbetsforum, övriga projektparter var Åbo universitet, Åbo yrkeshögskola, Åbo stad och Migrationsinstitutet. Projektet delfinansierades med ESF-medel. Finansiär var Mellersta Finlands ELY-central.

TESSU – Tehdään yhdessä ohjausta / TESSU – Handledning tillsammans (1.10.2015–31.3.2019)

Projektets syfte är att stöda de lokala Navigatorerna (lågtröskelservicepunkt för unga under 30 år) genom att utveckla personalens sektorövergripande samarbets- och handledningskompetens och därmed tjänsternas kvalitet. Målgruppen är personalen vid Navigatorerna samt övriga studiehandledare, karriärvägledare och andra sakkunniga inom informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster (IRV) som ingår i Navigatornätverket. Projektet erbjuder skraddarsydda konsultationer och handledningar, genom vilka Navigatorernas serviceförmåga, samarbetskunnande och mångprofessionella arbetssätt stärks. CLL handleder och erbjuder konsultationer på svenska eller tvåspråkigt för att stärka servicen vid de tvåspråkiga Navigatorerna och för att utveckla sektorövergripande handledningskunnande och metoder inom IRV-tjänster. Projektkoordinator är Jyväskylä ammattikorkeakoulun Ammatillinen opettajakorkeakoulu och parter är Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu och CLL-ÅA. Projektet finansieras av Europeiska socialfonden (ESF), Norra Österbottens NTM-central.

TÖITÄ – osaaminen käyttöön / JOBB! (1.11.2015–30.4.2018)

Projektets målsättning var att utveckla serviceutbudet i Egentliga Finland och Birkaland i syfte att främja sysselsättningen av arbetslösa med högskoleutbildning. Projektet erbjöd handledning och utbildning för arbetssökande med högskoleutbildning och för arbetslösa med oavslutade högskolestudier. Projektkoordinator var Åbo universitet, övriga parter var Tammerfors universitet och Åbo yrkeshögskola. Projektet delfinansierades med ESF-medel inom 6Aika-programmet. Finansiär var ELY-centralen i Tavastland.

Arbetsvälmående

PATU – Bra, bättre, produktiv! (1.10.2018–31.12.2020)

Projektets målsättning är att erbjuda skraddarsydda tjänster åt företag som utvecklar arbetsvälmåendet på arbetsplatsen särskilt bland anställda i målgruppen 55+. Projektet utvecklar och testar nya metoder, med vilka de anställdas arbetsvälmående förbättras och arbetskarriärer kan förlängas. Därutöver utvecklas metoder som stöder generationsskifte och ägarbyte i företag. Servicen omfattar mätning av arbetstagarnas arbetsbelastning och återhämtningsförmåga, utbildning i åldersledarskap, utvecklande av nya metoder för utvecklingsamtal samt lösningar för mer flexibla arbetssätt och arbetsmetoder. Projektet delfinansieras med ESF-medel. Finansiär är Mellersta Finlands ELY-central.

Entreprenörskap och företagsutveckling

Ledningssystem för mikroföretag i svenska Österbotten, projekt I (14.10.2015–14.10.2018, förlängt till 31.3.2019) projekt II (1.4.2018–31.3.2021)

Målsättningen för projekten är att de tio företag som deltar får sin verksamhet dokumenterad, så att de är redo att ansöka om certifiering (ISO 9001:2015 eller branschspecifik certifiering). De deltagande mikroföretagen ska helst ha färre än 10 anställda och projektet erbjuder 10 gemensamma utbildningsdagar. Därutöver har varje företag rätt till 14 halvdagssessioner där företagens specifika behov går igenom och aktiviteter utförs och följs upp. Finansiär är NTM-centralen.

St. Olav Waterway – Pilgrim på havet (1.9.2016–31.3.2020)

Målsättningen med projektet är att skapa en ny 625 km lång rutt, en St: Olavsled, från Åbo genom skärgården (också ytterskärgården) och Åland längs svenska kusten norrut. Leden

binder samman tidigare framtagna St Olavsleder i Sverige och Norge. Denna nya vandringsled är unik i världen genom att den också går så mycket över vatten och genom skärgård. Ett av projektets huvudmål är att öka antalet besökare uttryckligen under lågsäsong, dvs. från april till juni och från augusti till oktober. I skärgårdsområdena är antalet vandrare i dag ännu nästan obefintligt, så utvecklingspotentialen är stor. Utgångspunkten är att lederna märks ut längs befintliga rutter (t.ex. stigar, cykelvägar), och till största delen redan befintlig service paketeras för denna målgrupp. Attraktionerna paketeras och marknadsförs med målet att locka nya besökare från närområden och Europa. Under 2018 certifierades hela rutten så att den blev en del av Culture Route of the European Council. Via kontakterna till tidigare intresserade vandrare är det möjligt att marknadsföra denna nya led effektivt. Projektet, som huvudsakligen finansieras av Central Baltic-programmet har åtta parter och en totalbudget på 1,5 miljoner euro. CLL/ÅA är projektkoordinator.

Hållbar utveckling och Östersjöområdet

Baltic Science Network (BSN) (1.3.2016 – 28.2.2019)

Projektet beförmedlar utveckling av transnationella strategier och program för stöd till högre utbildning, forskning och innovationer i Östersjöregionen. Projektparterna är i första hand undervisningsministerier från Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Norge, Polen, Ryssland, Sverige och Tyskland (ledande part) samt internationella organisationer i Östersjöområdet. Projektet finansieras av Interreg Baltic Sea Region.

BUP Finland, förlagt till ÅA sedan 1991, fungerar som nationellt centrum inom nätverket Baltic University Programme. BUP Finland medverkar aktivt genom att arrangera utbildning inom hållbar utveckling på högskolenivå både nationellt och internationellt inom hela Östersjöregionen. Projektet upprätthåller även en webbportal (www.bup.fi) kring aktuella hållbarhetsfrågor. Personalen medverkar i aktiviteter inom nationella och nordiska nätverk för hållbar utveckling samt inom UniPID-nätverket (Finnish University Partnership for International Development).

Utbildning av ambassadörer för Skärgårdshavets biosfärområde (1.12.2018–30.6.2019)

Den första utbildningen av biosfärområdesambassadörer i Finland är ett samarbete mellan CLL och Skärgårdshavets biosfärområde. Biosfärområdet har möjlighet att lyfta fram sin verksamhet och hitta nya informationskanaler och idéer. Utbildningen består av fem träffar som ger deltagarna handledning och verktyg för att konkret koppla ihop fakta om biosfärområdet och en hållbar samhällsutveckling med den egna verksamheten. Intresset för utbildningen har varit stort med deltagare med varierande bakgrund, t.ex. inom turism, företagande och utbildning. Projektet finansieras av Svenska kulturfonden, Stiftelsen Martha och Albin Löfgren samt Sparbankstiftelserna i Nagu, Korpo och Houtskär.

Innovationer och samarbete

@geing Online – Digitala tjänster för meningsfulla sociala aktiviteter bland Botniaregionens äldre (1.9.2017–31.8.2020)

Inom projektet utvecklas en evidensbaserad applikation för pekplatta, riktad till hemma-boende äldre. Applikationen ska förebygga social isolering genom ökad tillgång till sociala aktiviteter och nätverk i regionen. Utvecklingen sker i nära samarbete med potentiella användare, forskare och näringsliv. Målet är att utveckla gränsöverskridande kunskap om hur innovativa digitala tjänster möjliggör ett socialt aktivt liv på den äldre personens egna villkor. Projektet koordineras av Åbo Akademi, ÅA/Hälsovetenskaper och övriga projektparter är ÅA/Mediacity, Seinäjoki AMK och Umeå universitet. Huvudfinansierare är Interreg Botnia-Atlantica och medfinansierare är Österbottens förbund, Region Västerbotten och Högskestiftelsen.

AIKO Gas CoE – Nationellt kompetenskluster inom gasbranschen och fördjupning av forskningen (1.1.2017–30.4.2019)

Projektets (Gas CoE) övergripande mål är att förstärka regionens gasrelaterade utbildnings-, utvecklings-, demonstrations- och forskningsverksamhet, speciellt inom områden som stöder industrins verksamhet för att verksamheten i regionen ska förstärkas till ett nationellt kompetenskluster inom gasbranschen. Projektet är den första åtgärden av många som på sikt leder till uppbyggande av en unik FoUI-miljö och FoUI-expertis i Vasaregionen. Resultatet av projektet är en ny typ av infrastruktur som byggts upp i både Technobotnia och VEBIC och som står till förfogande för studerande, forskande och undervisande personal samt laboratoriepersonal vid regionens samtliga högskolor och universitet samt regionens företag via de tjänster, expertis och utrustning som erbjuds. Projektet koordineras av Åbo Akademi, Energiteknik vid Fakulteten för naturvetenskap och teknik (FNT) och CLL samt övriga projektparter Vasa universitet och Yrkeshögskolan Novia. Projektet finansieras av Österbottens Förbunds AIKO-finansiering beviljad av Arbets- och näringsministeriet samt av Vasa stad, VASEK och projektparterna själva.

Gas CoE International Networking Initiative (1.8.2018–31.3.2019)

Projektet är ett steg i ledet att stärka Vasaregionens kompetenskluster inom gasbranschen, genom förstärkt FoU-samverkan internationellt. Målsättningen med projektet är att stimulera och utveckla högskolornas förmåga till internationalisering genom att nya forsknings- och utbildningsnätverk etableras. Syftet är att etablera internationella samarbeten med strategiskt intressanta forskningslaboratorier inom gasbranschen. Projektet är en åtgärd av många, med vilken regionens högskolor utvecklar gränsöverskridande utbildnings- och forsknings-samarbeten, som tillför nya plattformar för en mera integrerad och systematisk samverkan internationellt. Projektet har betydelse för uppbyggnaden av kunskapsprojekt inom gasvetenskapens område även på lång sikt. Vid avslutat projekt finns strategiskt viktiga internationellt etablerade FoU-samarbeten inom gasteknologiutveckling och gasteknologi-vetenskap samt en ökad beredskap för FoUI-verksamhet i ett samspel med sikte på innovation. Projektägare är Åbo Akademi, Energitekniken vid Fakulteten för naturvetenskap och teknik (FNT) och Centret för livslångt lärande (CLL). Övriga projektparter är Vasa universitet och Yrkeshögskolan Novia. Projektet finansieras av Österbottens Förbund.

Kompetenskluster inom gasbranschen – kompetensutveckling och kartläggning (1.1.2017–30.4.2019)

Projektets målsättning är att bidra till ökad kunskap inom området för gasteknologi genom att kartlägga och utveckla regionens gasrelaterade utbildningsverksamhet för att säkra kompetensförsörjningen i regionen. Nya former av gasrelaterad teknologi håller på att snabbt tas i användning regionalt och inom området gasekonomi offereras bl.a. gas- och dualbränslemotorer, reglerkraftverk samt LNG-terminaler och transportlösningar. Många både mindre och större företag i regionen fungerar i underleverantörsnätverk eller som samarbetspartner inom gasrelaterade projekt. Projektets syfte är att tillsammans med industrin och regionens högskolor kartlägga behovet av att utveckla ny gaskompetens och förstärka och förnya utbildningsutbudet relaterat till gasbranschen. Projektet leds av Åbo Akademi, Energitekniken vid Fakulteten för naturvetenskap och teknik (FNT) och CLL och finansieras av Högskolestiftelsen i Österbotten.

Internet of Things i energisystem (1.1.2017–30.6.2019)

Projektets målsättning är att förstärka energiforskningen i en ny form av interdisciplinärt FOU-samarbete mot en smartare specialisering samt att stärka regionens och företagets innovationsberedskap och förmåga till Internet of Things-relaterad teknologiutveckling (IoT). Projektet stärker den regionala innovationsförmågan genom att bygga upp utrustning och demomiljöer där olika nivåer av energisystem och deras säregenskaper kan studeras, modelleras, simuleras och testas med hjälp av IoT-baserade metoder och verktyg för att bättre förstå och påverka dynamiken i systemen. Parterna i projektet är CLL-ÅA, Energiteknik och Informationsteknologi vid FNT, Mediacity vid FPV och Yrkeshögskolan Novia. Projektet finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Högskolestiftelsen i Österbotten.

Akademiforum (1.1.2018–31.12.2018)

Syftet med Akademiforum var att skapa ett forum för en kontinuerlig dialog mellan vetenskap, näringsliv och omkringliggande samhälle och på så vis synliggöra den högre utbildningen och vetenskapen i regionen. Centret för livslångt lärande fortsatte det fruktbara samarbetet med Vasabladet/HSS Media och arrangerade under år 2018 fem öppna föreläsningar för allmänheten med olika samhällsrelevanta teman. Inbjudna gästföreläsare var professor Bengt Kristensson Uggla, författarna Heidi Hakala, Elin Willows, Lars Sund och Johanna Holmström samt populärhistoriker Fredrik Lindström. Totalt 964 personer deltog i Akademifora år 2018.

Integration och vägledning**OSMO – Monikulttuurista osaamista Ohjaamoihin – Mångkulturellt kunnande till Navigatorerna (1.8.2016–28.2.2019)**

Projektets syfte är att stöda de lokala Navigatorerna genom att utveckla personalens mångkulturella handledningskompetens. Syftet är att stärka det mångkulturella kunnandet i Navigatorerna genom att erbjuda fortbildning, handledning och konkreta verktyg för att betjäna unga med invandrarbakgrund. I projektet utarbetas en virtuell verktygsback som innehåller information om och stödmaterial för mångkulturell handledning. Målgruppen för projektaktiviteterna är Navigatorpersonalen, inklusive svenskspråkig eller tvåspråkig personal, samt andra sakkunniga inom informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster som ingår i Navigatornätverket. Projektet genomförs i nära samarbete med TESSU-projektet. Projektkoordinatör är Jyväskylän ammattikorkeakoulun Ammatillinen opettajakorkeakoulu och parter är CLL-ÅA, Hämeen ammattikorkeakoulun Ammatillinen opettajakorkeakoulu och Diakonia ammattikorkeakoulu. Projektet finansieras av Europeiska socialfonden (ESF) och Norra Österbottens NTM-central.

Stig in! Astu sisään! Come in! – Finlandssvenskt integrations- och samarbetsprojekt med fokus på psykiskt välmående hos utsatta flyktinggrupper (1.2.2017–31.1.2020)

Projektets långsiktiga målsättning är att förbättra nyanlända flyktingars möjligheter att bli delaktiga och integrerade i Finland. För att uppnå målet riktar man sig till personal och frivilliga inom offentliga, privata och tredje sektorn. För dessa arrangeras under projektiden kompetensutveckling i form av tjugo utbildningskonferenser, vid vilka man samlar och presenterar goda metoder samt aktuell, nationell och internationell forskning. Projektet vill även bidra till nätverksbygge mellan myndigheter och organisationer i tvåspråkiga kommuner i Svenskfinland samt bygga nätverk i Norden. Samarbetsparter är Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet och Folkhälsan Utbildning Ab. Projektet finansieras av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF), medfinansiering ges av Svenska Kulturfonden och Aktiastiftelsen i Vasa.

Vägledare i samverkan (1.9.2016–31.8.2018)

Projektet hade som övergripande mål att utveckla och stöda vägledarnas yrkeskompetens och professionella utveckling genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt nätverkande. Seminarier arrangerades i varje deltagande partners region. Teman för seminarierna var framtida kompetensbehov på arbetsmarknaden, samarbete mellan utbildning, vägledning och närings- och arbetsliv, mångfald inom vägledningen samt digitaliserade vägledningstjänster. Projektkoordinatör var CLL/ÅA, övriga parter var RFV, Svenska enheten för bildningsväsendet (FI), Vägledningscentrum, Göteborgs stad (SE), Karrierveiledning, Ostfold fylkeskommun (NO) och Ålands landskapsregering (AX). Finansär var Nordplus Horizontal.

Lärande och digitalisering av undervisningen

Bothnia Learning Hub (1.9.2017–31.12.2019)

Projektet är ett spetsprojekt för utvecklingen av lärarutbildningen och sker i samarbete med Korsholms kommun, Korsnäs kommun, Malax kommun, Närpes stad, Vasa stad och Vörå kommun. Vasa övningsskola fungerar som pilotskola. Projektet finansieras av Undervisnings- och kulturministeriet. Projektet är ett samarbetsprojekt mellan Fakulteten för välfärdsstudier och pedagogik, Centret för livslångt lärande och Experience Lab vid Åbo Akademi. Projektets specifika målsättningar är att öka användningen av digitala teknologier, vidareutveckla och sprida god praxis av digitala lärmiljöer och experimentera med nya digitala teknologier och arbetssätt. Arbetet sker som en medskapande process mellan lärare på fältet, tutorlärare, lärarutbildare och lärarstudier. Projektet erhöll 2018 lärarutbildningsforumets hedersomnämning för nätverkande och samarbete. www.bothnialearninghub.fi

PLAY&LEARN DIGIMEDIA (1.9.2016–31.5.2019)

Målet med Playful learning experience – Enhancing adult education and learning environments with digital media är att öka användningen av digitala medier i vuxenutbildningen och utveckla lärarnas digitala kompetenser genom att erbjuda onlinefortbildning i form av en mooc. Syftet med fortbildningskursen är att lära ut användningen av digitala medier på ett lekfullt sätt, att erbjuda positiva erfarenheter och sänka tröskeln för lärarna att utnyttja digitala medier i den egna undervisningen. Projektkoordinator är CLL/ÅA och övriga parter är universitet från Cypern, Danmark, Estland och Portugal. Finansiär är Erasmus+, CIMO, Finland.

Toinen reitti yliopistoon (TRY) – Alternativ väg till universitetet (1.8.2018–31.12.2020)

Målsättningen är att utveckla och genomföra pilotprojekt och ta i bruk olika vägar för ansökning till universitetet. Projektet ska på nationell nivå utveckla den öppna universitetsleden. Traditionellt har man sökt in till universitetet med inträdesprov eller studentbetyg. Därtill har det funnits en väg via det öppna universitetet, den s.k. ÖPU-leden. När högskolornas antagningssystem förnyas år 2020 behövs alternativa möjligheter för de sökande att visa sina förutsättningar för högskolestudier utöver antagning med betyg eller inträdesprov. Projektet, som ska vara en förbindande länk mellan andra och tredje stadiets utbildningar, omfattar 11 universitet och omkring 30 läroämnen. Projektet, består av fyra olika delar: 1) bevisbaserad väg, 2) alternativ väg, 3) det livslånga lärandets väg och 4) vägledning och studerandeservice. Projektet finansieras av Undervisnings- och kulturministeriet.

Naturvetenskap och pedagogik

Skolresurs – Resurscenter för matematik, naturvetenskap och teknik i skolan (1.8.2016–31.12.2018, nytt avtal från 1.1.2019)

Skolresurs är ett finlandssvenskt samarbetsprojekt för alla landets svenskspråkiga skolor. Projektets ledstjärna är intresset för matematik, naturvetenskap och teknik och de möjligheter dessa ämnesområden har för fortsatta studier och en kommande yrkeskarriär. Skolresurs arbetar aktivt för en växelverkan mellan skolor, högre utbildning och näringsliv. Projektet har aktiviteter för både lärare och elever eller studerande. Lärarna erbjuds möjligheter att bygga på sina ämneskunskaper och utveckla ett innovativt lärande på alla utbildningsstadier, från förskolan till gymnasiet. Skolresurs har också internationellt samarbete, bl.a. med Nordic ESERO i Norge, Naturhvidenskabernas hus/JetNet DK i Danmark och naturvetenskapliga resurscenter (kemi, fysik, matematik) i Sverige. Projektets aktiviteter sköts av resurspersoner som är aktiva lärare, forskare och didaktiker i Svenskfinland. Verksamheten leds av en verksamhetsledare och en verksamhetskoordinator som båda är placerade vid ÅA/CLL. Skolresurs finansieras av Svenska tekniska vetenskapsakademien och Åbo Akademi.

LUMA-center Åbo Akademi (1.1.2017–31.12.2019)

Projektet LUMA-center Åbo Akademi är ett av 13 regionala LUMA-center i nätverksprogrammet LUMA-center Finland. LUMA-center Åbo Akademi riktar sig till skolor i Svenskfinland och verkar i nära samarbete med projektet Skolresurs. LUMA-center Åbo Akademi tillför samarbetet en forskningsanknytning till didaktisk-pedagogisk forskning. Detta sker genom projekten MAT(É)-TEMA(T), Från skogen till mikroskopet, Slöjd 2.0, Kreativt tänkande i skolmatematiken samt Öppna laborationer i kemi- och fysikundervisning. Nätverksprogrammet LUMA-center Finland har som målsättning att stöda och motivera intresset för matematik, naturvetenskaper och teknologi hos barn och unga i alla åldrar genom nytt och forskningsbaserat lärande inom vetenskap och teknologi. Målsättningen är också att uppmuntra till högskolestudier inom ifrågavarande ämnesområden. LUMA-center Finland fungerar som en paraplyorganisation för de regionala LUMA-centren som är placerade vid alla finska universitet. Nätverksprogrammet är finansierat av Undervisnings- och kulturministeriet och koordineras av Helsingfors universitet.

Välstånd**Internationell förstudie: Erfarenhetsmentorer för närståendevårdare fas 1 (1.3.2018–28.2.2019)**

Projektets målsättning är ett studiebesök till Barcelona i Spanien, för att utveckla och anpassa det katalanska Expert Caregiver-programmet kring närståendevård till österbottniska förhållanden. Projektet resulterar i kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte som i sin tur skapar en grund för att testa programmet i Österbotten.

Erfarenhetsmentorer för närståendevårdare fas 2 (1.8.2018–31.12.2020)

Erfarenhetsmentorer för närståendevårdare är ett samarbetsprojekt mellan Åbo Akademi, Yrkeshögskolan Novia och Folkhälsan. Syftet med projektet är att ta till vara den erfarenhet och kunskap som finns bland personer som har vårdat en äldre närstående. I projektet utbildas personer med egen erfarenhet av att vara närståendevårdare till erfarenhetsmentor. Målet är att inkludera dessa personer i nuvarande stödverksamhet för närståendevårdare. Erfarenhetsmentorerna kan bidra med till exempel kamratstöd, intresse- och påverkansarbete utifrån egna förutsättningar och önskemål samt efterfrågan och behov. Utbildningen för erfarenhetsmentorerna baserar sig på ett katalanskt koncept (Expert Caregiver Catalonia) som testas, utvärderas och anpassas till österbottniska förhållanden. Projektet genomförs med stöd av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Aktion Österbotten, Aktiastiftelsen och Svenska kulturfonden.

Pedagogik och lärarfortbildning**Bothnia Tutors (1.1.2018–30.6.2019)**

Projektets målsättning är att identifiera och sprida god praxis för tutorlärarverksamhet i skolorna för utveckling av tutorlärarverksamheten, kompanjonlärarskap, elevernas delaktighet, elevernas tutorlärarskap och mångsidiga arbetssätt med hjälp av digitaliseringen. Projektet leds av en styrgrupp bestående av bildningdirektörer från de olika kommunerna samt av en utvecklingsgrupp bestående av två koordinatörer (Centret för livslångt lärande och Vasa övningsskola) och tutorlärarrepresentanter från varje kommun. Vasa övningsskola är projektägare och regionens övriga kommuner fungerar som samarbetsparter. Projektets verksamhet sker i ständig dialog med fyra andra motsvarande projekt i Svenskfinland och är en del av tutorlärarnätverket administrerat av Utbildningsstyrelsen och Regionförvaltningsverket.

Flerspråkighetsdidaktik och interkulturell pedagogik (12.4.2017–31.12.2018)

Flerspråkighetsdidaktik och interkulturell pedagogik var ett projekt som syftade till att fördjupa deltagarnas kännedom om undervisning och lärande i sammanhang där flera språk och kulturer möts. Projektet strävade efter att befärma utvecklandet av undervisning i mångkulturella miljöer med fokus på beredskap att skapa en språkmedveten och inkluderande skolmiljö där mångfald ses som pedagogisk resurs. Språkmedvetenhet och språkinriktad ämnesundervisning, d.v.s. didaktiska perspektiv för det flerspråkiga klassrummet och hur alla

lärare i ämnesundervisning kan stöda elevers både språkliga och innehållsliga lärande var ett annat fokusområde i projektet liksom undervisning av svenska som andraspråk. Deltagarna i projektet gjorde även ett utvecklingsarbete inom området.

Fortbildnings- och utvecklingsinsatser vid Björneborgs svenska samskola (1.8.2017–31.12.2019)

Projektets syfte är att genom olika stödinsatser förstärka elevernas och de studerandes skol-språk. Vidare avser projektet att stöda en organisationsutveckling som förstärker de svenska utbildningstjänsterna i Björneborg. För att säkerställa hållbarhet och kvalitet i insatserna knyts även forskning till utvecklingsprogrammet. Åbo Akademi, Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier (FPV) i samarbete med Centret för livslångt lärande (CLL) har i samråd med Björneborgs svenska samskolas huvudman, ledning och lärare enats om att utarbeta och erbjuda ett interventionsprogram som kan genomföras på skolan och riktas till olika stadier, från dagvården till gymnasiet. Programmet utvecklas i nära dialog med skolledningen och lärarna, och olika insatser förväntas därmed vara väl förankrade i den skol- och daghemsvardagen.

Framtidsdalen (1.2.2018–31.12.2019)

Framtidsdalen är ett nationellt projekt för framtidens ledare inom utbildningen. Här samlas utbildningsanordnare, bildnings- och sektordirektörer, rektorer för skolor och läroanstalter samt personer i ledande ställning inom småbarnspedagogiken. Under utbildningen, som pågår under 2018–2019, utvecklar deltagarna den egna organisationens ledningsfunktioner. Kommunerna deltar som ett eget team och fokus ligger på egna pågående utvecklingsprocesser i kommunen. Framtidsdalen är också platsen för det finlandssvenska nätverkandet inom utbildningssektorerna. När alla inom utbildningen samlas på samma plats med gemensamma mål och ambitioner, är det enkelt att dela idéer och erfarenheter och knyta nya kontakter. Syftet med Framtidsdalen är framför allt att stärka och utveckla ledarskapskompetensen inom alla stadier av utbildningen. Man jobbar tillsammans med sitt eget team, utvalda regionala processledare och sakkunniga föreläsare. Tid avsätts för diskussioner inom det egna teamet, men också stadieöverskridande med helhetssyn på utvecklingen inom utbildningen i kommunen. Tanken med Framtidsdalen är att arbeta tillsammans med representanter från olika sektorer. Tid avsätts också för faktiskt planeringsarbete som dels kan ligga som grund, dels som inspiration för det fortsatta utvecklingsarbetet inom kommunen.

Gränsland (1.5.2018–31.12.2019)

Gränsland är ett fortbildningsprojekt som riktar sig till lärare i den grundläggande utbildningen och andra stadiet. Fokus ligger på läs- och skrivprocesser, hur de ser ut och hur lärarna jobbar med dem när skolan går in i 2020-talet. Målet är att lärarnas kunskaper om aktuell läs- och skrivforskning uppdateras och utvecklas via kollegial handlingsreflektion. Projektet består av tre moduler varav den första är en mooc, den andra ett processarbete med handledning och den tredje ett urval av korta temakurser som deltagaren väljer efter behov och intresse. Som vetenskaplig ledare fungerar professor Ria Heilä-Ylikallio från FPV och projektet koordineras av CLL. Inom projektet jobbar verksamma lärare på fältet som handledande lärare. Projektet pågår från hösten 2018 till hösten 2019 och finansieras av Utbildningsstyrelsen.

www.abo.fi/gransland

I berättelsen finns magin (1.4.2017–)

Projektet är en större satsning på läsinspiration, berättande och multimodalt lärande, vars syfte är att stöda barn till att bli goda läsare och berättare. Målgruppen är barn inom småbarnspedagogik, F–2 samt effisverksamhet och de pedagoger som arbetar med dessa målgrupper. Tillsammans med karaktärerna Rally, Lyra och Limpa har projektpersonalen under verksamhetsåret besökt daghem och förskolor i Vasaregionen för att fundera kring den stora frågan som utgörs av att vara bland och med andra. De har diskuterat vänskap och gemenskap, läst högt och skapat tillsammans. Projektet har även vänt sig direkt till småbarnspedagoger och via föreläsningar, seminarier och workshoppar berättat om projektet och om hur man kreativt kan arbeta för att uppmuntra barns fantasi och skaparglädje. Projektet genomförs i ett nära samarbete med Vasa stadsbibliotek och projektet Läspulsen. Finansiär är Stiftelsen Brita Maria Renlund minne.

LUMATIKKA (1.8.2018–31.12.2019)

LUMATIKKA-programmet är ett fortbildningsprogram för undervisningspersonal från småbarnspedagoger till lärare på andra stadiet som i sitt arbete lär ut matematik. Målet med utbildningen är att utveckla matematiskt kunnande och pedagogiska färdigheter hos lärare på alla utbildningsstadier. Utbildningen finansieras av Utbildningsstyrelsen och är gratis för deltagarna vad beträffar innehåll. I projektfasen genomförs fortbildningen med hjälp av blandade lärmiljöer som innefattar både närstudier och distansstudier på nätet. Under projektets gång kommer kursinnehållet att samlas till en nätbaserad helhet (mooc), som kommer att vara fritt tillgänglig för alla intresserade att avlägga även efter att projektet avslutats. Projektet genomförs som ett samarbete mellan Aalto-universitetet, Helsingfors universitet, Helsingfors universitets enhet för utbildnings- och utvecklingstjänster HY+, Östra Finlands universitet, Oulun ammattikorkeakoulu, Uleåborgs universitet, Tampereen ammattikorkeakoulu, Tammerfors universitet och LUMA Center Åbo Akademi.

Språkpärla (1.1.2018–31.12.2019)

Språkpärla genomförs på tre orter (Helsingfors, Vasa, Åbo) i Svenskfinland och projektets fokusområde är språkmedvetna och språkstimulerande arbetssätt inom småbarnspedagogiken. Inom helheten granskas begreppet språkmedvetenhet ur olika perspektiv. Syftet är att stöda barn och familjer med svenska som andraspråk till en balanserad flerspråkighet där barnens alla språk ses som resurs. Fortbildningshelheten består av fyra moduler/pärlor (sammanlagt 18 sp) som kan avläggas som separata kurser eller som en mer långvarig helhet. I den första pärlan tas fasta på det som lyfts fram i Grunderna för planen för småbarnspedagogik, och språkmedvetenhet i den egna verksamhetskulturen granskas. De övriga pärlorna inriktar sig dels på mångfald av familjer och att skapa en inkluderande arbetsmiljö, och dels på mångsidiga stimulerande arbetssätt såsom "tecken som stöd", språkbad och tandempedagogik. Fortbildningsverksamheten och resultaten följs och dokumenteras av forskare vid Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier. Uppföljande forskning i uppfattningar och ideologier kring språkmedvetenhet, språklig identitet och språkstimulerande arbete utförs av de forskare som medverkar i projektet. Projektet finansieras av Utbildnings- och kulturministeriet (UKM). <https://www.abo.fi/centret-for-livslangt-larande/sprakparla/>

Utbildning för tutorlärare (1.3.2017–31.12.2018)

Med tutorlärare avses en lärare som stöder genomförandet av ny pedagogik och digitalisering av undervisningen, stöder utvecklingen av arbetsgemenskapernas kompetens och av kompanjonslärarskap samt deltar aktivt i utvecklingen av skolornas verksamhetskultur. Kommunerna har på årsbasis kunnat söka medel för tutorlärare inom ramarna för spetsprojektet Den nya grundskolan. Centret för livslångt lärande arrangerade utbildning för tutorlärare i Svenskfinland i två omgångar och planerar en tredje. Verksamheten utvidgas nu till gymnasiet samt språklärare i åk 1–2 vilket kommer att beaktas i den nya omgången. Målsättningen var att erbjuda tutorlärarna stöd i sin verksamhet genom metoder och verktyg samt ett nätverk av tutorlärare. Ytterst var målet med satsningen ett gemensamt arbete för en jämlik skola.

Österbottens språkstig (1.9.2017–31.12.2018)

Projektets syfte var att stöda de tre kommuner i Österbotten (Pedersöre, Nykarleby och Vörå) som erhöll statens specialunderstöd för att tidigarelägga språkundervisningen i finska. Österbottens språkstig hade som uppgift att stöda kommunerna i deras respektive projekt och föra samman dem för att de ska få utveckla, dela och sprida goda pedagogiska modeller, lösningar och resultat med varandra. Centret för livslångt lärande hade en koordinerande roll i projektet, och koordinerade också den plattform som byggdes upp inom projektet. Länk till projektets webbsida: <https://osterbottenssprakstig.wordpress.com/>. Under 2018 fortsatte arbetet med att stöda kommunerna, bland annat genom seminariet kring tidig språkinläring "Kaikki med! Alla mukaan!" som arrangerades 21–22.3.2018. Under våren ordnades även ett studiebesök till Kristinestad för att ta del av hur man där jobbar med finska och svenska på daghemmen. Under hösten sammanställdes en utvärderingsrapport om projektet. I rapporten utvärderades projektet och de fortbildningar som erbjödits. Rapporten innehåller också en sammanfattning av kommunernas egna projekt.

Verme² (1.9.2017–31.12.2019)

Verme² är ett samarbetsnätverk mellan lärarutbildningsinstitutioner i Finland och inkluderar både universitet som utbildar lärare och yrkeshögskolor som utbildar yrkeslärare. Det övergripande syftet med Verme är att skapa en kontinuitet mellan lärarutbildningen och yrkeslivet, i form av en fortlöpande helhet, som stöder lärares livslånga professionella utveckling. Mer specifikt är syftet att stöda nya lärare i induktionsfasen dvs. vid övergången från lärarutbildning till arbetsliv. Centret för livslångt lärande koordinerar projektet tillsammans med Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier. Länk till projektets hemsida: www.verme.fi

Social- och hälsovård**EduPal** (1.2.2018–30.9.2020)

Projektets målsättning är en multidisciplinär och arbetslivsorienterad utveckling av palliativ vård och medicinsk utbildning. I projektet utvecklas den palliativa vården och utbildningen inom medicin genom att trygga evidensbaserat kunnande på olika nivåer inom den palliativa vården. Finansier är Utbildnings- och kulturministeriet.

Lev och lär (1.3.2018–31.12.2020)

Projektets syfte är bygga upp ett nätverk med avsikt att främja äldres friska hemmaboende, stöda delaktighet och sociala relationer, minska känslan av ensamhet samt stöda äldres kunskapsbehov i nya livssituationer och bidra till en aktiv region. Projektet är ett interaktivt, tvåspråkigt (finska, svenska) projekt som verkar i Jakobstadsregionen i samarbete mellan Jakobstads Äldringsvänner r.f. och Yrkeshögskolan Novia.